

מאוצרות הפרשה

ודיניו. שמנהגו של עולם, אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים, ומגדל זקנו ואינו חותך ציפורניו, לפי שאינו יודע איך יצא דינו. אבל ישראל אינם כן; לובשים לבנים ומתעטפים לבנים, ומגלחים זקנם ומחתכים ציפורניהם, ואוכלים ושותים ושמים בראש השנה, לפי שיודעים שהקב"ה יעשה להם נס".

המשגיח רבי יחזקאל לווניטשיין זצ"ל מביא בשם הסבא מקלם, השואל: במה אנו בטוחים כל כך? צא וראה כמה אנשים בשנה שעברה לבשו בגדים לבנים והתגלחו והסתפרו, אך לא נעשה להם הנס, אלא הם הלכו לבית עולמם בשנה הזו. מגין הביטחון שלנו שהקב"ה יעשה נס? אומר הסבא מקלם כדברינו: באמת איננו בטוחים שהקב"ה יעשה נס לכל יחיד ויחיד. כל אחד כיחיד, אין לו שום ערובה שיצא זכאי בדינו. אבל אנחנו בטוחים שיעשה לנו נס, מפני שעם ישראל ככלל, יש לו הגנה.

לפי זה נבין היטב את ההנהגה המיוחדת של הסבא מקלם. בראש חודש אלול היה הסבא מקלם תולה על דלת התלמוד תורה בקלם פתק לתלמידים, ובו נכתב: "דעו לכם, שהודש אלול כמוהו כאדם שנכנס למדבר שורץ חיות טורפות. הדרך היחידה לעבור את חודש אלול בשלום היא רק אם מצטרפים לשיירה. כשהולכים בשיירה – מוגנים". אומר הסבא מקלם: הדרך לעבור את יום הדין בשלום היא על ידי כח הציבור. מי שמצטרף לכח הציבור – מוגן. מהו כח הציבור? כותב הסבא מקלם, שלפני ראש השנה יטול כל אחד על עצמו דברים שנועדו לזכות את הציבור. כאשר אדם פועל לתועלת הכלל ולצורכי הציבור הוא נכלל יחד עם כלל הציבור, וממילא ביום הדין הוא נידון ביחס לכלל. באופן זה הוא מגביר מאוד את סיכוייו לצאת זכאי בדין, שכן זכות הרבים תלויה בו. (הרה"ג ברוך רוזנבלום שליט"א, דורש טוב)

כפי ההתאפקות והשמחה – ההצלחה בכל השנה

מעשה ברבי יהודה פתיה ע"ה ממקובלי ירושלים, שהיה איש פלא ומתנהג בחסידות, ביתו היה פתוח לכל, לשולחנו מסובים היו הרבה ארחי פרחי, כאשר הוא מכבדם מאכילם ומשקם, ברחמים אין קץ. והנה הגיע ליל ראש השנה לאחר התפלה בבית מדרשו, נכנס רבי יהודה לביתו, כולו אומר הוד והדר והוא עטוף לבן כמנהגם של יודעי ח"ן. על שולחנו מנורה רבת קנים מלאי שמן ובה דולקים נרות לרב, סביב השולחן אורחיו חביביו קשי יום, עניים ונדכאים. כשסיים לקדש על היין, הניע אחד האורחים את ידו ובתנועה בלתי זהירה העיף את המנורה עם כל שמניה על הרצפה הנקיה. עלטה השתררה בחדר, ואילו רבי יהודה פתיה רגוע, מחיך, ובננוחות ממשיך בסדר היום כאילו לא ארע דבר. כעבור רגעים ספורים, נכנסה הרבנית עם מגש הדגים, וכיון שלא הבחינה בשמן השפוך, נפלה מלא קומתה כשהמגש עם המנות מתנפצים בקול רעש גדול אחריה, כעת דגים כבר גם אין. ממשיך בתומו ורגיעתו, קם רבי יהודה ממקומו לראות במה יוכל להועיל ולסייע, ויהי אך צעד צעד אחד בנחל השמן, השתטח גם הוא מלא קומתו ארצה, עם שמנת בגדיו הלבנים, אך הגה של תרעומות וטרונגיה לא יצא מפיו. הכל קיבל בשלות נפש ובחיוך מרומים.

אמר הרב זצ"ל ששנה זו של הצלחה ומאוד פנים לא היתה לו בכל ימי חייו, וכל זה בזכות ההתגברות על מדת הכעס בראש השנה. (לבוש יוסף)

והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך (ט"ז)

כתב הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל בספר "תפארת שמשון": בפרשת ניצבים ישנו מסר חשוב מאוד הנחוץ לנו לקראת ראש השנה! אם יהיה איש או אישה שישמע את כל התוכחה הנוראה והעונשים הגדולים המתוארים בפרשת כי תבא, שיבואו על מי שלא קיים את התורה, ויאמר: "אין לי מה לדאוג, הדברים אינם נוגעים אלי ולי זה לא יקרה", אז "יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה". העונש החמור ביותר בא בעיקר על מי שאינו ירא ומפחד מעונש ה'. כך הוא גם בראש השנה. ביום הדין הגדול דנים כל אחד ואחד, מי יחיה ומי ימות, מי במים ומי באש, מי יעני ומי יעשיר. אם באותו הזמן מפחד האדם, ירא מדין שמים וצועק ומבקש רחמים מהקב"ה – הקב"ה מרחם עליו, אם לא יאמר: "שלום יהיה לי" אלא יפחד ויבקש מהקב"ה רחמים עליו, על משפחתו ועל כל בית ישראל, מיד ירחם הקב"ה על בריותיו ויכתוב את ישראל בכתיבה טובה.

פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה... והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי (כז, יז-יח)

צריך להבין, כיצד התברך בלבבו לאמר: "שלום יהיה לי" יותר מכל ישראל? וביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בספרו "קול יהודה", יש החושבים שהעיקר הוא הלב, ואם הם רואים שיש להם לפי דעתם קצת לב טוב, כגון שהם גומלי חסדים, מתנחמים בזה ואומרים: "העיקר הלב"... ועושים עבירות על חשבון הלב. וטועים בזה שהרי אם אדם ילך לרופא ויתאונן על מחלת עיניו, האם יתנחם בזה, שהרופא אומר לו: "הלב בריא, ומה איכפת לך מהעייניים?! כן הדבר הזה. ובכן, החושבים כך הם כמותם. "והתברך בלבבו" – כשרואה שיש לו קצת לב טוב, לפי דעתו, מתנחם בזה. אומנם התורה אומרת: לא יאבה ה' סלח לו". (משכן שילה)

הכנה ליום הדין

סיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל: פעם אחת בעיצומו של חודש אלול, כינס אותנו מרן המשגיח דחברון רבי לייב חסמן זצ"ל, והורה לנו לקבל על עצמינו כעת במחשבתנו, כל אחד לעצמו, קבלה אחת לקראת יום הדין! לאחר שהות של כמה רגעים, שאל המשגיח: "נו, קיבלתם על עצמכם?" משנענה בחיוב, אמר: "טוב מאד! עכשיו תורידו חצי מכל הקבלה שקבלתם על עצמכם בזה הרגע". לאחר המתנה קצרה, חזר המשגיח ושאל: "נו, הורדתם?" נענו התלמידים ואמרו כי אכן הורידו. "נפלא ביותר", אמר המשגיח, והוסיף מיד: "עתה תמשיכו ותורידו עוד חצי ממה שנותר". לאחר שעשו כדבריו, אמר: "את מה שנשאר בידכם, לאחר כל הקיצוצים, תשמרו מכל משמר, תקבלוהו באמת ובתמים, כי כך מקבלים קבלות אמיתיות!" ולפי דרכנו למדנו: שראוי לכל יהודי לקבל על עצמו קבלה אחת קטנה, לקראת יום הדין, להראות שהנה מוכן ומזומן הוא להשתנות. ויחזיק באותה קבלה שמקבל עליו בעוז ותעצומות. ואז יעזרהו השי"ת להמשיך ולהתעלות עוד ועוד! (אוצרות ימי אלול)

בטוחים בנס בזכות הציבור

הטור (או"ח סי' תקפ"א) מביא את דברי הירושלמי במסכת ראש השנה (פ"א ה"ג): איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיו של אלוהיה, פירושו: מנהגו

עורו ישנים משנתכם

סיפר הרה"ג גואל אלקריף שליט"א: אספר לכם סיפור מדהים, מעשה שהיה, ולפני כן אקדים: בעת שאנחנו ישנים אנחנו חולמים חלומות. בחלום, אם נוצר מצב שצריך לברוח, קשה לעשות זאת. קשה לרוץ, קשה אפילו ללכת. מדוע? כי כשאדם ישן ישנה לחלוטית העוברת דרך המוח ומרדימה את איברי הגוף. הקב"ה עשה זאת, כי אם האיברים היו פעילים בשעת השינה, אדם היה עלול לחלום למשל על מישוהו שרוצה להרוג אותו, ואז הוא היה קם ומתחיל לרוץ ללא הבחנה ובצורה מסוכנת... הקב"ה עשה עימנו חסד אדיר, שבזמן השינה האיברים שלנו "כבדים", האדם שוכב במיטה ואין לו כח לעשות כלום. כולנו יודעים שכשקמים בבוקר קשה להזיז את האיברים, ושוב עושה עימנו הקב"ה חסד ונותן הורמון כלשהו שתפקידו לעורר את האיברים. אולי איננו שמים לב די הצורך, אבל אנחנו אומרים על כך ברכה מידי יום: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם מתיר אסורים". רגע! רגע! מתי היית בבית הסוהר שאתה נותן הודאה לה' יתברך על היותו "מתיר אסורים"? **התשובה:** כל הלילה האיברים שלנו היו "אסורים"! לחלוטית הרדימה אותם כדי שלא יעשו שטויות... בלילה היה קשה להזיז את הרגליים ואת הידיים, ובבוקר האיברים השתחררו ממאסרם וחזרו לתפקד כרגיל! "ברוך אתה ה' מתיר אסורים". זו הסיבה שאומרים שאין לקפוץ מהמיטה בבוקר מיד ובפתאומיות, כי לוקח לגוף זמן קצר כדי להתאושש. עד כאן ההקדמה, ומכאן לסיפור: היה ילד אחד בירושלים שמערכת ההגנה שבגופו (החלוחית העוברת דרך המוח ומרדימה את איברי הגוף) הפסיקה לעבוד. הייתה סכנה מוחשית שאם יתעורר באמצע השינה יעשה דברים מסוכנים מאוד. לא הייתה כל ברירה, ואבי נאלץ להישאר ער ליד מיטתו כל לילה. אבא שער בלילה אינו יכול לתפקד ביום. כל החיים בבית השתבשו. החיים נהיו קשים מיום ליום. ליתר דיוק: הפסיקו להיות חיים בבית הזה! יום אחד שמע האב על הפרופסור בארצות הברית בעל ידי זהב, שהמלאך רפאל עומד על ידו. הוא מסוגל, באמצעות ניתוח מוח, לגעת בעצבים הנכונים ולפתור את הבעיה. דא עקא, שעלות הנסיעה, הניתוח והאשפוז הרקיעה שחקים. האב פנה אל הפרופסור במכתב נרגש שדמעותיו הרטיבו את דפיו, ובו הוא מתאר את הסבל הרב שעוברת משפחתו, המונה שמונה ילדים ונאלצת לחיות בלי אבא. "שמעתי שלב יהודי חם פועם בקרבך", סיים האב את מכתבו, "אנא! אין לי כסף! עזור לי!". הפרופסור טוב הלב שלח לו מכתב תשובה: "התרגשתי מאוד לקרוא את מכתבך. אני מוכן בחפץ לב לוותר על חלקי בהוצאות! אך בכל מה שנוגע לעלות השימוש בחדר הניתוח ולעלות האשפוז במחלקה לפני הניתוח ולאחריו – אין לי מה לעשות. עלות זו מסתכמת בכמאה אלף דולר, שלמיטב הבנתי גם זה אין לי. על כן רק את זאת אוכל לומר לך, כי בהזדמנות הראשונה שאוכל לעזור לך – אעשה זאת". וההזדמנות הגיעה: הפרופסור המדופלם הוזמן לבית החולים הדסה לבצע "ניתוח לדוגמה", כדי שהרופאים המקומיים יתבוננו במעשיו וילמדו כיצד מבצעים ניתוח שכזה, מובן שכל העלות על חשבון בית החולים. הפרופסור הסכים, אך התנה את בואו בכך שהוא יבחר את הפצינט המנותח. בבואו לארץ נסע היישר לשכונת בית ישראל בירושלים הוא דופק בדלת, וילדה קטנה פותחת אותה. – איפא אבא? – ישן. – תעירי אותו! – הוא היה ער כל הלילה. הוא יהיה ער גם בלילה הבא. הוא חייב לישון ביום וביקש ממני לא להעיר אותו בשום פנים ואופן. – איפא אמא? מה מספר הטלפון שלה? – הלכה, לא יודעת לאן. אין לה טלפון נייד. – תני לי להיכנס, אני אעיר את אבא. – ההורים לא מרשים לי להכניס אדם זר הביתה. בטרם סגרה את הדלת הושיט לה הפרופסור דף נייר שעליו רשם את שמו ואת מספר הטלפון שלו ואמר לה: "תשמעי היטב! ברגע שאבא יתעורר מסרי לו את הדף הזה. אני מקווה מאוד שלא יהיה מאוחר מדי..." האבא, שלא ישן כל הלילה, והיה צריך לצבור כוחות לעוד לילה בלי שינה, התעורר כעבור ארבע שעות... בתו הראתה לו את הדף, והוא כמעט מתעלף... הוא מיהר להתקשר לפרופסור, אך זה אמר לו: "צר לי מאוד! זה עתה סיימתי את הניתוח בפצינט אחר ששכב בבית החולים והמתין לניתוח דומה, ובעוד זמן קצר אני טס בחזרה לארצות הברית..." **רבותיי! זה מעשה שהיה!** האדם הזה נאלץ להישאר עם הילד החולה עוד כמה שנים. הוא ער כל לילה, המשפחה אינה מתפקדת, אין חיים בבית. וכל כך למה? **כי דפקו על הדלת שלו, רצו להעיר אותו! אך הוא המשיך לישון...** "קום! התעורר! הנה ההזדמנות שלך! תישן אחר כך!" אך הוא המשיך לישון... **ומה איתנו?** השופר הלא קורא לנו להתעורר: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה". השופר מזהיר אותנו: עכשיו לא הזמן לישון! **מי שיישן עכשיו עלול לסבול כל השנה חלילה!** הקב"ה נמצא כאן לידנו, והוא מוכן לקבל מאיתנו גם מטבעות מזוייפים; כל פתח, ואפילו קטן כפתחו של מחט, כל רצון אמיתי מצידנו לעשות שינוי כלשהו! האם נפספס את ההזדמנות הנפלאה הזאת ונמשיך לישון חס וחלילה? נתעורר כולנו "לעשות משהו", להתחזק ולהשתפר, ובעזרת ה' נזכה כולנו לשנה טובה ולכתיבה וחתימה טובה.

(מתוך ספרו החדש של הרב: "שש באמרתך – אלול, ראש השנה", הובא בגליון "משכן שילה")

פינת ההלכה

האם מותר לשאול לאחר ראש השנה איך היו אצלכם התקיעות

שאלה: יש נוהגים לשאול לאחר ראש השנה "איך היו אצלכם התקיעות", ונתעוררתי שאולי יש בזה חשש לשון הרע, כי שניהם מכירים את הבעל תוקע, וכשיספר שהתקיעות לא יצאו טוב אולי יש בזה רכילות. אך יתכן שאין בזה משום דיבור רע על הבעל תוקע, כיון שזה משהו רוחני, דהרי מצינו גם לבעלי תוקעים מנוסים שלפעמים נתקעים ולא מצליח להם התקיעות, וממילא לכאורה אין בזה לשה"ר. ואולי אם מדובר בבעל תוקע מנוסה אולי אדרבה זה לשה"ר על כל הקהילה, שבגללם לא הצליח התקיעות? **תשובה:** אמרין בגמרא ערכין ט"ז: אמר רבה כל מילתא דמיתאמרא באפי מרה לית בה משום לישנא בישא, אמר ליה כ"ש חוצפא ולישנא בישא? אמר ליה אנא כרבי יוסי סבירא לי, דאמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי. ופירש החפץ חיים (באר מים חיים כלל ב' בק"ב) על פי פירוש התוס' שאביי חשב שרבה מתכוון ללשון הרע גמור, ועל זה השיב לו רבה, שאין כוונתו ללשון הרע גמור, שבוה בוודאי רבי יוסי לא היה מדבר, אלא שיש דברים שאין בהם לשון הרע גמור, וזה תלוי באיזה צורה אמרו, למשל שאצל פלוני יש אש תמיד, ואפשר שכונתו לומר שעשיר הוא, ובכל שעה מצויה אש בביתו לבשל תבשילים. ואפשר ללכת לקחת שם אש למי שצריך. ואפשר גם שכונתו לאמרו בלשון גנאי, שעשיר הוא ויש לו בשר ודגים, ואינו מחוסר כלום, ויכול להנות אחרים ואינו מהנהג. ואם אומרו גם בפני חבריו, הרי שאין כוונתו לבזותו, אלא לשבח, ומותר לאמרו, ואם לא היה אומרו בפניו, זה סימן שכונתו לגנותו. ועל זה אמר רבה שזה כוונת רבי יוסי, שמעולם לא אמר דבר וחשש שהבעלים לא ישמע, כי כל מה שדיבר בלשון שמשמעם לשתים פנים, כוונתו היתה לשבח ולא לגנאי. גם בעניינינו, אפשר שכונתו רק למציאות כדי לומר על התקיעות איך היו, ואפשר שכונתו לגנות, ואם היה מדבר זאת גם בפני הבעל תוקע מותר, ואם לא היה אומרו בפני הבעל התוקע אסור. אך צריך לבדוק בעצמו, גם אם אין בזה לשון הרע, אילו הוא היה הבעל תוקע, האם היה רוצה שיספרו שנכשל בתקיעותיו, ואם לא היה איכפת לו, כי הוא בעל התוקע מומחה, אלא שנתקע בתקיעותיו, מחמת אימת הדין, מותר גם לאמרו לחבירו, אבל אם לא היה רוצה שיספרו עליו שנכשל, אם כן מצד דין "ואהבת לרעך כמוך" אסור לו גם לספר על הבעל תוקע. ואם שני אלה יעשה לה, שאין בזה חשש לשון הרע שהיה מספר גם בפני הבעל תוקע, וגם אילו הוא היה הבעל תוקע היה מסכים שידברו עליו, אין צריך לחשוש שאולי יש בזה על הקהילה שלו, כי מי יודע דין שמים, בשביל מי התקיעות נתקעו, וא"א לומר שיש בזה לשון הרע על הקהילה. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

חידה שבועית

אינה מצויה אפסר לקיים רק כשאומר צמירה?

תשובה על חידה פוריש: הפסוקים מ"ארי עובר אביו" וכו' נקראים בהגדה של פסח בליל הסדר. תשובה לחידה: ספון.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת גוגנהיים להולדת הבת משפחת צולמן להכנסת הבן לעול תורה ומצוות משפחות רפופרט להולדת הבן הנכד משפחת מונטג להכנסת הבן לעול תורה ומצוות משפחות צרבוניץ לנשואי הבת הנכדה משפחות רוזנטל-קמינסקי-הרמן להולדת הבת הנכדה הנינה **גני הדר:** משפחות פיליפס – אינגבר להולדת הבן הנכד ולאירוסיה הבת הנכדה משפחת ניסל לבר מצוה משפחת פלוצקי לבר מצוה משפחת יפה להולדת הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com